

Abstrakt

Změna klimatu byla prokázána jakožto hrozba pro lidská práva. Toto komplexní a strukturované propojení bylo zkoumáno, potvrzeno OSN a v současné době je oprávněně obávaným aspektem klimatické změny. Zájem vědecké, ale i právní veřejnosti nyní osciluje kolem jedné otázky. Jak můžeme zabránit nebezpečí plynoucímu z klimatické změny, a předejít tak dalšímu porušování lidských práv? Klimatická litigace, která vznikla v USA a rozšířila se do dalších států, představuje jednu z možností řešení. Tento stále více oblíbený trend posledních let se stává fenoménem naší doby. Senioři, děti, ale i zemědělci žalují nejen státy, nýbrž i největší emitenty skleníkových plynů. Hlavním záměrem této diplomové práce je nalézt cestu k úspěchu v klimatických případech založených na lidskoprávní argumentaci. Autorka si stanovila cíl vytvořit příkladný seznam poučení pro právní zástupce, kteří mají za úkol sepsat klimatickou žalobu. Kromě tohoto hlavního úkolu autorku dále zajímalo, zda lidskoprávní argumentace bude schopna před soudem obstát sama o sobě, tj. bez podpory dalších právních zdrojů, jako je např. delikt ní právo aj. Ústřední metodologii pak představuje komparace právních argumentů napříč vybranými případy, zahrnující případy úspěšné, neúspěšné i probíhající, tak, aby autorka pokryla ve svojí vědecké práci co nejširší vzorek žalob. Autorka se rozhodla prozkoumat téma z pohledu národních autorit, vyjímaje jeden případ z prostředí EU, ve vybraných případech obsáhla oba typy odpůrců, veřejné (stát) a soukromé (společnosti). Tato práce je uvedena vysvětlením propojení mezi klimatickou změnou a lidskými právy, historií klimatické litigace, závěrem kapitoly pak objasňuje jejich propojení. Druhá kapitola si dala za úkol vyjasnit hlavní právní překážky při sepisování klimatické žaloby. Výsledkem třetí kapitoly jsou lekce, které si můžeme vzít ze současných případů. Výsledek výzkumu naznačuje, že úspěch žaloby založené na lidskoprávní argumentaci je možný, nicméně, je doporučené zkombinovat tuto s dalšími zdroji práva. Sukces záleží na mnoha dalších faktorech. Zřejmě nejzásadnější je překonat procedurální překážky řízení, jimiž jsou například otázka pravomoci soudu, dělení moci aj. Dále může být výsledek ovlivněn zejména právní tradicí toho kterého státu, množstvím ustanovení v národní právní řádě, o které se můžeme opřít z pohledu lidských práv (zejména ústava), případně které lidskoprávní mezinárodní smlouvy stát ratifikoval. Konečně, je třeba si uvědomit zásadní roli soudce v klimatických sporech, jehož přízeň může ovlivnit výsledek celého sporu. Díky omezením týkajícím se rozsahu tohoto výzkumu, zejména množstvím posuzovaných sporů a dále díky skutečnosti, že prostředí klimatické litigace se proměňuje v závislosti na společenském, vědeckém a legislativním pokroku, je zde stále prostor pro další výzkum, zejména týkající se žalob proti soukromým aktérům, u nichž i nadále přetrvává nedostatek jasných závazků vyplývajících z mezinárodního práva.